

Fatma Çepikkurt, Zeka Pehlevan
Mersin University, Mersin-Turkey
fcepikkurt@hotmail.com; zpehlevan_59@hotmail.com

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.2.2B0112	
ORCID	0000-0002-9096-2873	0000-0003-4532-2508
CORRESPONDING AUTHOR	Fatma Çepikkurt	

KADIN BASKETBOL TAKIMLARINDA ROL BELİRSİZLİĞİ VE GRUP BÜTÜNLÜĞÜ ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, kadın basketbol takımlarında yaşanan rol belirsizliği ve grup bütünlüğü algılarının incelenmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konmasıdır. Çalışmaya 150 kadın basketbolcu katılmıştır. Katılanların yaş ortalaması $X_{yaş}=22.97\pm 3.97$ ve aynı takımda oynama süreleri $X_{süre}=2.34\pm 1.22$ 'dir. Veriler "Rol Belirsizliği Envanteri" ve "Takım Birlikteliği Envanteri" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve Pearson Korelasyon Analizi teknikleri kullanılmıştır. Betimleyici istatistikler çalışmaya katılan basketbolcuların takımdaki bütünlüğe dair algılarının ve "Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü" puanlarının yüksek olduğunu, "rolün gerektirdiklerini bilme" boyutu puanlarının ise düşük olduğunu göstermiştir. Ayrıca; analiz sonuçları "Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü" boyutu ile "grup bireysel çekiciliği-sosyal"; "grup bütünlüğü-görev" ve "grup bütünlüğü-sosyal" boyutları arasında pozitif ilişki olduğunu göstermiştir. Çalışmada elde edilen bulgular dikkate alındığında; rolünün sorumluluğunu ve performans ölçütlerinin ne olduğunu bilen sporcuların takımlarındaki görev ve sosyal bütünlüğü yüksek algıladıkları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Rol Belirsizliği, Grup Bütünlüğü, Basketbol, Pearson Korelasyon Analizi, Performans Ölçütü

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN ROLE AMBIGUITY AND GROUP COHESION IN FEMALE BASKETBALL TEAMS

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate role ambiguity and group cohesion at female basketball teams; and also to establish the relationship between these two variables. 150 female basketball players participated in the study. Their mean age was 22.97 ± 3.97 years and average association with their respective teams was 2.34 ± 1.22 years. Data were collected with Role Ambiguity Scale (Davarcı, 2008) and Group Environment Questionnaire (Morallı, 1994). For analysis, descriptive statistics and Pearson Correlations Analysis were used. According to descriptive statistics, participants had a high score on team cohesiveness and "Role Responsibility-Performance Criterion", but low score at "Knowing of Role Requirement". Pearson correlation analysis showed that "Role Responsibility and Performance Criterion" have positive correlation with "individual attraction to the group-social"; "group integration-task" and "group integration-social". As a result, it can be said that the athletes who know the responsibilities and performance criteria of their roles held stronger beliefs about in their team's unity around its task and social cohesiveness.

Keywords: Role Ambiguity, Group Cohesion, Basketball, Pearson Correlation Analysis, Performance Measure

How to Cite:

Çepikkurt, F. ve Pehlevan, Z., (2018). Kadın Basketbol Takımlarında Rol Belirsizliği ve Grup Bütünlüğü Arasındaki İlişki, **Sport Sciences (NWSASPS)**, 13(2): 1-9, DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.2.2B0112.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Takım performansı üzerinde önemli etkiye sahip olduğu düşünülen grup dinamiklerinden biri de sporcuların rol belirsizliğine ilişkin algılarıdır (Beauchamp ve Bray, 2001; Beauchamp, Bray, Eys ve Carron, 2002; Eys, Carron, Beauchamp ve Bray, 2003; Mellalieu ve Juniper, 2006; Bosselut, Heuzé, Eys ve Bouthier, 2010). Rol belirsizliği, bireyin pozisyonu ile ilgili olarak kendisinden beklenen görev konusunda bilgilerin açık ve tutarlı olmaması şeklinde ifade edilmektedir (Kahn, Wolfe, Quinn, Snoek ve Rosenthal, 1964; Akt.Esatoğlu ve ark. 2004). Rol belirsizliği kişinin görev, yetki ve sorumluluklarının iyi bir şekilde tanımlanmamış olması ve bireyden beklenen görev ile ilgili davranışların açık olmaması; kişinin işin amaçlarının ne olduğunu tam anlamıyla bilmemesi ve yaptığı işin bütün olarak ne anlama geldiğinden haberdar olmaması'' olarak ta ifade edilmektedir (Baltaş, 2004). Rol belirsizliği ile ilgili açıklamalara bakıldığında; rol belirsizliğinin çalışanların işlerini yaparken kendilerinden tam olarak nelerin beklendiğini kolayca algılayamadıkları, kendilerinden beklenenlerle neyi yapmaları gerektiğine dair düşüncelerinin örtüşmediği (Bernardin, 2010; Fisher, 2001) ya da bireyin kendisine verilen görevde istenen performansı ortaya koyabilmesi için gerekli bilgilerden yoksun olduğu durumlarda yaşandığı görülmektedir (Ceylan ve Ulutürk, 2006).

Rol, rol belirsizliği ve rol çatışması gibi konuların ilk olarak yönetim ve organizasyon alanlarında çalışılmaya başlandığı ve bu çalışmaların daha çok Kahn ve ark. (1964) tarafından önerilen rol bölümü (role episode) modeline dayandığı görülmektedir. Kahn ve ark. (1964) sundukları modelde rol belirsizliği kavramını çok boyutlu bir bakış açısıyla ele almış ve rol belirsizliğini görev belirsizliği ve sosyal-duygusal belirsizlik olmak üzere iki temel boyutta incelemişlerdir (Kahn ve ark. 1964; Ok, 2002; Özkalp ve Özkalp, 2004). Görev belirsizliği, kişinin yerine getirmesi gereken görevle ilgili belirsizlikleri ifade etmekte ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; a) sorumluluk alanı ile ilgili belirsizlikler, b) beklentileri yerine getirmek için gerekli olan davranışsal sorumluluklardaki belirsizlikler c) her bir sorumluluğun hiyerarşik önemi hakkındaki belirsizlikler olarak açıklanmıştır. Kişinin nelere yetkisinin olup olmadığını bilmemesi, kurumsal hedeflerin açık, net ve planlı olmaması, ulaşması gereken normları bilmemesi, mesleğinde tecrübesiz olması, eğitim ve bilgi seviyesinin yeterli olmaması, net olmayan iş tanımları gibi sebeplerden dolayı görev belirsizliği yaşaması beklenebilir (Ok, 2002). Kahn ve ark. (1964) tarafından tanımlanan ikinci temel boyut ise Sosyal-Duygusal Rol Belirsizliği boyutudur. Sosyal-Duygusal Rol Belirsizliği, kişinin gösterdiği başarının başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğinden tam olarak emin olamaması durumudur. Kişi, performansına ilişkin değerlendirme ölçütlerini açık olarak algılayamadığında veya çevresinden olumlu ya da olumsuz geri bildirim alamadığında, yaşanan psikolojik süreç ya da rahatsızlık hissi sosyal-duygusal rol belirsizliği olarak açıklanmaktadır.

Rol belirsizliği ile ilgili alanyazın incelendiğinde; bu konuda yapılan çalışmaların çoğunlukla üretkenliğin ve performansın bilhassa önemli olduğu iş yaşamında ve endüstri alanında yürütüldüğü göze çarpmaktadır (Eys, Carron, Beauchamp ve Bray, 2003). Spor bilimleri alanında rol belirsizliği ile ilgili çalışmaların ise 2000'li yıllardan itibaren yürütüldüğü görülmektedir. Spor alanında rol belirsizliği konusunda yapılan çalışmalarda rol belirsizliğinin artan bilişsel ve somatik kaygı ile (Beauchamp et. al. 2003); azalan yeterlik algısı ve rol performansı ile (Beauchamp, Bray ve Carron,

2002); azalan yeterlik algısı ile (Bray ve Brawley, 2002; Eys ve Carron, 2001), azalan sportif haz ile (Eys ve Carron, 2005; Eys, Carron, Bray ve Beauchamp, 2003); rol çatışması ile (Beauchamp ve Bray, 2001) ve sosyal kaytarıcılık ile (Hoigaard ve ark. 2010) ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Spordaki rol belirsizliği ile ilişkili olduğu ifade edilen bir diğer değişken ise sporcuların takımlarındaki grup bütünlüğüne dair algılarıdır. Takım/grup olabilme şartlarından birinin de grup üyelerinin belirgin rollere sahip olması gerektiği görüşü dikkate alındığında; rol belirsizliği ve grup bütünlüğü arasındaki ilişkinin ve karşılıklı etkileşimin ortaya konması önemlidir. Sporda grup dinamikleri konusunda yapılan çalışmalar rol belirsizliği ve grup bütünlüğünün önemini ve bu iki değişken arasındaki etkileşim ve karşılıklı ilişkinin de görevde başarıya ulaşma hususunda ve spora katılımdan haz alma üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (Carron, Eys ve Burke, 2007; Eys, Beauchamp ve Bray, 2006; Bosselut ve ark. 2012).

Grubun bütünleşmesi grup üyeleri arasında cazibe hissi ve üyelerin grup hedeflerine ulaşma çabalarının yoğunlaşması ile mümkün olabilmektedir. Bu yoğunlaşma çabaları grup bütünlüğü olarak ifade edilmektedir (Carron, Brawley ve Widmeyer, 1998). Yine Caron ve arkadaşlarına göre bütünlük, "bir grubun kendi araçsal amaçlarını gerçekleştirmek ve/veya üyelerin duygusal ihtiyaçlarını tatmin etmek için bir araya gelme ve birleşmeye devam etme eğilimiyle kendini yansıtan dinamik bir süreç" olarak tanımlanmakta ve görev bütünlüğü ve sosyal bütünlük olmak üzere iki temel boyuttan oluşmaktadır. Görev bütünlüğü, grubun amaçlarına ulaşmaya yönelik genel bir yönlendirmeyi ya da motivasyonu temsil ederken, sosyal bütünlük grup içindeki sosyal ilişkileri ve faaliyetleri geliştirmeye ve sürdürmeye yönelik genel bir yönlendirmeyi veya motivasyonu ifade etmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak; rol belirsizliği ile grup bütünlüğü arasındaki karşılıklı etkileşimin sporda yaşanacak hazzı ve performans sonuçlarını etkileyebileceğine dair araştırma bulguları dikkate alındığında; basketbolcularda algılanan rol belirsizliğinin ve grup bütünlüğünün incelenmesi, ayrıca bu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konması önemli görülmüştür. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı; 2016-2017 sezonu Türkiye Kadınlar Basketbol Ligi'nde mücadele eden kadın basketbolcuların takım içinde yaşadıkları rol belirsizliği ve grup bütünlüğü algılarının incelenmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konmasıdır.

3. MATERYAL VE METOT (MATERIAL AND METHOD)

3.1. Araştırma Modeli (Research Design)

Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. İlişkisel ya da bir diğer ifade ile korelasyonel tarama modeli iki ya da çok değişken arasındaki ilişkiyi ya da ilişkinin derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2009).

3.2. Katılımcılar (Participants)

Çalışmanın evrenini 2016-2017 sezonunda Türkiye Kadınlar Basketbol Ligi'nde mücadele eden 24 kadın basketbol takımı oyuncuları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem grubunun oluşturulması aşamasında kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmaya, 16 farklı takımdan yaşları 16 ile 32 arasında değişen ($X_{yaş}=22.97$; $SS=3.97$) 150 kadın basketbolcu katılmıştır. Çalışmaya katılan kadın basketbolcuların spor yaşı ortalamaları $X_{sporyaş}=12.49\pm 3.76$ ve oynadıkları takımda geçirdikleri sürenin $X_{süre}=2.36$ yıl olduğu

hesaplanmıştır. Çalışmaya katılanlara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışmaya katılanlara ilişkin demografik bilgiler
(Table 1. Demographic data for participants)

Değişkenler	n	Minimum	Maximum	Ortalama	S.S.
Yaş	150	16.00	32.00	22.97	3.97
Spor Yaşı	150	6.00	23.00	12.49	3.76
Takımda Geçirdikleri Süre	150	1.00	7.00	2.36	1.22

3.3. Veri Toplama Araçları (Data Collection Tools)

Çalışmaya katılan kadın basketbolculara ilişkin veriler Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri ve Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri: Widmeyer ve ark. (1985) tarafından geliştirilen ve Morali (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Ölçeği (The Team Environment Questionnaire)" 18 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; Bireysel Çekicilik Grup-Görev (BÇG-G), Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal (BÇG-S), Grup Bütünlüğü-Görev (GB-G) ve Grup Bütünlüğü-Sosyal (GB-S)'dir. Morali tarafından hesaplanan ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı .79 iken, bu çalışma kapsamında Cronbach Alpha ile hesaplanan güvenilirlik katsayıları alt boyutlar için .74 ile .81 arasında değişmektedir.

- Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri: Beauchamp ve Bray (2001) tarafından Sporcularda Rol Belirsizliğini belirlemek amacıyla geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması ise Davarcı (2008) tarafından yapılan bu envanter "Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü" ve "Rolün Gerektirdiklerini Bilme" olmak üzere iki alt boyut ve toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 7'li likert (1-tamamen katılmıyorum, 7-tamamen katılıyorum) tarzında öz değerlendirme ölçeğidir. Davarcı (2008) tarafından hesaplanan Cronbach Alpha değerleri "Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü" alt boyutu için .77; "Rolün Gerektirdiklerini Bilme" alt boyutu için .72'dir. Bu çalışma kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha değerleri ise "Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü" alt boyutu için .74; "Rolün Gerektirdiklerini Bilme" alt boyutu için .76'dir.
- Kişisel Bilgi Formu: Katılanların yaş, spor yaşı, takımla geçirdikleri süre ve oynadıkları mevkilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan bilgi formudur. "Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri" ve "Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri" için hesaplanan Cronbach Alpha değerleri, araştırmada kullanılan ölçeklerin bu örneklem grubunda kullanılabilecek bir ölçme araçları olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Verilerin analizine başlamadan önce dağılıma ilişkin normallik testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi teknikleri kullanılmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Çalışmaya katılan kadın basketbolcuların "Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri" ve "Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri"nin alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler hesaplanmış ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Değişkenlere ilişkin ortalama, standart sapma ve skewness ve kurtosis değerleri

(Table 2. Average of variables, standard deviation, skewness and kurtosis)

	Alt Boyutlar	N	Min	Max	Ort.	S.S.	Skewness	Kurtosis
Takım Birlikteliği	Grubun Çekiciliği-Sosyal	150	1	9	7.50	1.02	-.830	-.956
	Grubun Çekiciliği-Görev	150	1	9	7.27	.97	-.880	-.850
	Grup Bütünlüğü-Sosyal	150	1	9	7.32	1.26	.811	-.987
	Grup Bütünlüğü-Görev	150	1	9	7.31	1.20	-.855	-.866
Rol Belirsizliği	Rolün Gereklerini Bilme	150	1	7	3.25	.58	-.902	-1.314
	Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü	150	1	7	5.61	.77	.674	1.063

Tablo 2 incelendiğinde kadın basketbolculara ait görev ve sosyal bütünlük puanları ile "Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü" puanlarının yüksek; ancak "rolün gerektirdiklerini bilme" boyutu puanlarının ise düşük olduğu görülmektedir. Tablo 2'de verilen Skewness ve Kurtosis değerleri incelendiğinde, değerlerin kabul edilebilirlik sınırları içerisinde olduğu görülmektedir. Skewness değerlerinin +1 ile -1 arasında ve Kurtosis değerlerinin ise +2 ile -1 arasında olması gerektiği kriterleri dikkate alındığında (Huck, 2008); tüm alt ölçekler için elde edilen değerlerin istenilen aralıkta olduğu ve verilerin normal dağılıma sahip olduğu söylenebilir. Çalışmaya katılan kadın basketbolcuların "Rol Belirsizliği Envanteri"nden aldıkları puanlar ile "Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri"nden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. "Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri" ve "Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri" alt boyut puanları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon değerleri

(Table 3. The correlations between subscales scores of "Role Ambiguity Scale" and "Group Environment Questionnaire")

Değişkenler	GÇ-S	GÇ-G	GB-S	GB-G	Rol Ger. Bilme
Grubun Çekiciliği-Sosyal (GÇ-S)					
Grubun Çekiciliği-Görev (GÇ-G)	.55				
Grup Bütünlüğü-Sosyal (GB-S)	.55	.40**			
Grup Bütünlüğü-Görev (GB-G)	.31	.36**	.68**		
Rolün Gereklerini Bilme	-.03	-.07	.06	.10	
Rol Sor. ve Performans Ölçütü	.17**	.15	.18**	.22**	-.11

* p<.05

Tablo 3'de elde edilen korelasyon değerleri incelendiğinde "rol sorumluluğu ve performans ölçütü" boyutunun sırasıyla "grubun bireysel çekiciliği-sosyal", "grup bütünlüğü-sosyal" ve "grup bütünlüğü-görev" boyutlarıyla düşük ve pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=.17$, $r=.18$, $r=.22$; $p<.05$). Ancak, "Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri"nin "rolün gereklerini bilme" alt boyutu ile

"Takım Birlikteliği Envanteri" alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ (DISCUSSION AND CONCLUSION)

Türkiye Kadınlar Basketbol Ligi'nde mücadele eden kadın basketbolcuların kendi takımlarında yaşadıkları rol belirsizliği ve grup bütünlüğü algılarının incelenmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konması amacıyla yapılan bu çalışmada; kadın basketbolcuların takımlarındaki göreve yönelik bütünlüğü ve sosyal bütünlüğü yüksek algıladıkları bulunmuştur. Ayrıca; kadın basketbolcuların kendi rollerine ilişkin sorumlulukları ve performanslarının hangi ölçütlere bağlı olarak değerlendirildiği konusunda fikir sahibi oldukları ancak rolün gerektirdikleri konusunda ise daha az bilgiye sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Çalışmada ortaya çıkan bir diğer bulgu ise "rol sorumluluğu ve performans ölçütü" boyutu ile "grup bireysel çekiciliği-sosyal", "grup bütünlüğü-görev" ve "grup bütünlüğü-sosyal" boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu yönündedir. Elde edilen bu bulgular; rollerine ilişkin sorumlulukları bilen ve performanslarına dair değerlendirme ölçütleri konusunda fikir sahibi olan basketbolcuların diğer bir ifadeyle takım içerisindeki rol belirsizliğinin düşük olduğunu ifade eden basketbolcuların kendi takımlarındaki görev bütünlüğünü ve sosyal bütünlüğü yüksek algıladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada elde edilen bu bulgular rol belirsizliği ve grup bütünlüğü arasındaki karşılıklı ilişkiyi ortaya koyan araştırmaların büyük çoğunluğu ile benzerlik göstermektedir (Eys ve Carron, 2001; Mellalieu ve Juiper, 2006; Bosselut ve ark. 2010; Bosselut, Heuze, and Sarrazin 2010). Örneğin; Eys ve Carron (2001), üniversiteli basketbolcularla yürüttükleri çalışmalarında rol belirsizliği, görev bütünlüğü ve göreve ilişkin yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yaptıkları çalışmalarında; Kahn ve ark. (1964) tarafından öne sürülen modele dayanarak spordaki rol belirsizliğini; sorumlulukların kapsamı ile ilgili belirsizlikler, davranışsal sorumluluklardaki belirsizlikler, rol performansının değerlendirilmesi konusundaki belirsizlikler ve rol sorumluluklarının yerine getirilmemesinin yarattığı sonuçlar olmak üzere dört alt bileşen şeklinde ele almışlardır. Sonuç olarak rol belirsizliğinin tüm alt bileşenlerinin hem görev bütünlüğü hem de göreve ilişkin yeterlik algıları ile negatif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bosselut, Heuze, Eys ve Bouthier (2010), rugby oyuncularıyla yaptıkları çalışmalarında, Bosselut, Heuze, and Sarrazin (2010) ise futbolcularla yaptıkları çalışmalarında rol belirsizliği ve grup bütünlüğü arasındaki ilişkiyi incelemişler ve rol belirsizliği ile görev bütünlüğü arasında negatif ilişki olduğunu diğer bir ifade ile takımlarındaki rol belirsizliğini düşük algılayan sporcuların göreve ilişkin bütünlüğü yüksek algıladıklarını ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde; Bosselut, Heuze, and Sarrazin (2010) 4 farklı çalışmasını birleştirerek sunduğu araştırmasının bir bölümünde (Study 4); farklı spor branşlarından 237 Fransız sporcuda rol belirsizliği ve görev bütünlüğü arasındaki ilişkiyi incelemişler ve yüksek düzeyde rol belirsizliğinin düşük görev bütünlüğü ile ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca; rolün değerlendirmesine ilişkin açıklık ve netlik algılayan sporcuların görev bütünlüğünün her iki boyutunda da (grup bütünlüğü-görev, grubun bireysel çekiciliği-görev) yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada elde edilen bulgularla benzerlik gösteren bir diğer çalışmada; Mellalieu ve Juiper (2006) futbolcularla görüşme yöntemine dayalı olarak nitel bir çalışma yürütmüşler ve role ilişkin olumlu algıların oluşmasına katkıda

bulunan faktörleri ve bu faktörlerin bireysel ve takım performansına ilişkin algıları nasıl etkilediğini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Mellalieu ve Juiper tarafından yapılan bu çalışmada; rolün açıklığı ve rolün kabulü ile ilgili pozitif algıların göreve ilişkin yeterliği ve göreve ilişkin bütünlük algılarını arttırdığı; ayrıca yarışma kaygısını azaltarak hem bireysel hem de grubun psikolojik sağlığını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Mellalieu ve Juiper'in araştırmalarında ortaya çıkan bu bulgular bizim araştırmamızda elde edilen bulguları desteklemesinin yanında rol belirsizliğinin sonuçlarının anlaşılması açısından da önemli görülmektedir.

Literatürde, rol belirsizliği ve grup bütünlüğü algısı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan çalışmaların yanı sıra rol belirsizliği ve grup bütünlüğünün deneyime bağlı olup olmadığını ve sezon boyunca nasıl değişim gösterdiğini inceleyen çalışma örnekleri de mevcuttur. Örneğin; Eys, Carron, Beauchamp ve Bray (2003) deneyimli oyuncular ile yeni başlayan oyuncular arasında sezon boyunca yaşanan rol belirsizliği algılarını inceledikleri çalışmalarında deneyimli oyuncuların sezon başında yarışma ve antrenmanlarda görevlerine ilişkin sorumluluklarını uygulamada çok fazla olanağa sahip olduklarından yeni başlayan oyunculara nazaran düşük rol belirsizliği algısına sahip oldukları sonucuna varmışlardır. Ancak; sezon sonuna doğru deneyimli oyuncular ile yeni başlayan oyuncular arasındaki rol belirsizliği farkının azaldığı hatta yok olduğu görülmüştür. Eys ve ark. (2003)'ün çalışmasında ortaya çıkan bu bulgu rol belirsizliği algısının deneyime, takımla ve liderle çalışılan süreye bağlı olarak değişebileceği yönünde fikir vermesi açısından önemlidir.

Sonuç olarak; bu çalışmada elde edilen bulgular ile daha önceki araştırma bulguları dikkate alınarak ve rol belirsizliğine ilişkin kuramsal açıklamalar göz önünde bulundurularak takımdaki rollerin açık ve net bir biçimde dağıtılmasının, performans ölçütlerinin tüm oyuncular tarafından açıkça bilinmesinin ve kabul ediliyor olmasının, role ilişkin gereklerin oyuncular tarafından bilinir hale getirilmesinin takım içerisindeki görev ve sosyal bütünlüğüne dair olumlu algılar geliştirilmesine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

6. ÖNERİLER (RECOMMENDATIONS)

- Bu çalışmanın sadece TKBL'nde mücadele eden kadın basketbolcular ile sınırlı olduğu dikkate alınarak ileride yapılacak araştırmaların daha geniş örneklem grubunda yürütülmesi,
- Rol belirsizliği ve grup bütünlüğü arasındaki ilişkinin yönü dikkate alınarak ileride yapılacak çalışmalarda bu ilişkiye aracılık eden farklı değişkenlerin (örneğin liderlik tarzları ve göreve ilişkin yeterlik algıları gibi) araştırmaya dahil edilmesi,
- Rol belirsizliği ve grup bütünlüğü algısının sporcunun deneyimi ile ilişkisine bakılabilir. Ayrıca bu değişkenlerin sezon boyu nasıl değiştiğine ilişkin boyamsal çalışmaların yapılması önerilebilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 15-18 Kasım 2017 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Baltaş, A. ve Baltaş, Z., (2004). Stres ve Başa Çıkma Yolları. Basım. İstanbul, Remzi Kitabevi.
2. Beauchamp, M.R. and Bray, S.R., (2001). Role Ambiguity and Role Conflict within Interdependent Teams. *Small Group Research*, 32, 133-157.
3. Beauchamp, M.R., Bray, S.R., Eys, M.A., and Carron, A.V., (2002). Role Ambiguity, Role Efficacy, and Role Performance: Multidimensional and Mediation Relationships within Interdependent Sport Teams. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6, 229-242.
4. Beauchamp, M.R., Bray, S.R., Eys, M.A. and Carron, A.V., (2003). The Effect of Role Ambiguity on Competitive State Anxiety. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 25, 77-92.
5. Bernardin, H.J., (2010). *Human Resource Management: An Experiential Approach*, 5 th. Ed. The Mc. Graw Hill Companies Inc, New York.
6. Bosselut, G., McLaren, C.D., Eys, M.A., and Heuzé, J.P., (2012). Reciprocity of the Relationship between Role Ambiguity and Group Cohesion in Youth Interdependent Sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 13, 341-348.
7. Bosselut, G., Heuzé, J.P., and Sarrazin, P., (2010). Structure of the Role Ambiguity Framework and Validity in the French Culture. *Psychology of Sport and Exercise*, 11, 471-478.
8. Bosselut, G., Heuzé, J.P., Eys, M.A., and Bouthier, D., (2010). Influence of Task Cohesion and role Ambiguity on Cognitive Anxiety during a European Rugby Union Championship. *Athletic Insight*, 2, 17-34.
9. Bray, S.R. and Brawley, L.R., (2002). Role Clarity, Role Efficacy, and Role Performance Effectiveness. *Small Group Research*, 33, 245-265.
10. Carron, A.V., Brawley, L.R., and Widmeyer, W.N., (1998). The Measurement of Cohesiveness in Sport Groups. In J.L. Duda (Ed.), *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp:213-226). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
11. Carron, A.V., Widmeyer, W.N., and Brawley, L.R., (1985). The Development of an Instrument to Assess Cohesion in Sport Teams: The Group Environment Questionnaire. *Journal of Sport Psychology*, 7, 244-266.
12. Carron, A.V., Eys, M.A., and Burke, S.M., (2007). Team Cohesion: Nature, Correlates, and Development. In S. Jowett, & D. Lavallee (Eds.), *Social psychology in sport* (pp:91-102). Champaign, IL: Human Kinetics.
13. Ceylan, A. ve Ulutürk, Y.H., (2006). Rol Belirsizliği, Rol Çatışması, İş Tatmini ve Performans Arasındaki İlişkiler, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7(1):48-49.
14. Davarcı, S., (2008). Sporcularda Rol Belirsizliğinin Grup Bütünlüğüne Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
15. Esatoğlu, A.E., Ağırbaş, İ., Akbulut, Y. ve Çelik, Y., (2004). Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Hemşirelerin Rol Çatışması ve Rol Belirsizliği Düzeylerinin Belirlenmesi, *Amme İdaresi Dergisi*, 37(4), 133-146.
16. Eys, M.A., Beauchamp, M.R., and Bray, S.R., (2006). A Review of Team Roles in Sport. In S. Hanton, & S. Mellalieu (Eds.), *Literature Reviews in Sport Psychology* (pp:227-256). Hauppauge, NY: Nova Science Publishers.

17. Eys, M.A., Carron A.V., Beauchamp, M.R., and Bray, S.R., (2003). Role Ambiguity in Sport Teams. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 25, 534-550.
18. Eys, M.A., Carron, A.V., Bray, S.R., and Beauchamp, M.R., (2003). Role Ambiguity and Athlete Satisfaction. *Journal of Sports Sciences*, 21, 391-401.
19. Eys, M.A. and Carron, A.V., (2001). Role Ambiguity, Task Cohesion, and Task Self Efficacy. *Small Group Research*, 32, 356-373.
20. Fisher, R.T., (2001). Role Stres, The Type a Behaviour Pattern and External Auditor Job Satisfaction and Performance. *Behavioral Research in Accounting*, 13(1), p:143-17).
21. Høigaard, R., Fuglestad, S., Peters, D.M., Cuyper, B.D., Backer, M.D., and Boen, F., (2010). Role Satisfaction Mediates The Relation Between Role Ambiguity And Social Loafing Among Elite Women Handball Players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22, 408-419, 2010.
22. Huck, S.W., (2008). *Reading Statistics and Research* (5rd edition). New York: Addison Wesley Longman.
23. Kahn, R.L., Wolfe, D.M., Quinn, R.P., Snoek, J.D., and Rosenthal, R.A., (1964). *Occupational Stress: Studies in Role Conflict and Ambiguity*. New York: Wiley.
24. Karasar, N., (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Scientific Research Methods)*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
25. Mellalieu, S.D. and Juniper, S.W., (2006). A Qualitative Investigation into Experiences of the Role Episode in Soccer. *The Sport Psychologist*, 20, 399-418.
26. Moralı, S.L., (1994). *Takım Sporlarında, Takım Birlikteliğinin ve Dayanışmasının Ölçülmesi*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
27. Ok, S., (2002). *Banka Çalışanlarının Tükenmişlik Düzeylerinin İş Doyumu, Rol Çatışması, Rol Belirsizliği ve Bazı Bireysel Özelliklere Göre İncelenmesi*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
28. Özkalp, E. ve Özkalp, Ç., (2004). *Örgütsel Davranış*, 2. Baskı. Eskişehir, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.